

PENAFSIRAN IDEOLOGI PAKATAN HARAPAN MENERUSI PENEGASAN UNSUR TEMA DAN REMA PERSPEKTIF ANALISIS WACANA KRITIS

*(The Interpretation of the Pakatan Harapan Ideology through the Affirmation of the
Elements of Theme and Rheme Critical Discourse Analysis Perspective)*

Tengku Shahrolnizam Tengku Yahya & Rohaidah Haron

ABSTRAK

Unsur Tema dan Rema yang digembleng dalam wacana dapat dikaitkan dengan praktis sosial yang ingin diperjuangkan oleh sesebuah parti politik. Selain dapat membentuk unsur tekstual dalam teks, unsur Tema dan Rema yang digembleng dalam wacana turut membantu dalam penafsiran ideologi sesebuah parti. Kajian ini merupakan kajian analisis wacana kritis (*critical discourse analysis*) yang bertujuan untuk menafsir praktis sosial yang tersirat dalam wacana manifesto Pakatan Harapan. Objektif kajian ini adalah untuk mengenal pasti unsur Tema dan Rema dalam wacana manifesto Pakatan Harapan serta menafsir ideologi Pakatan Harapan dengan penggemblengan unsur Tema dan Rema berdasarkan pendekatan analisis wacana kritis. Dengan berpandukan teori analisis wacana kritis (CDA) oleh Fairclough (1989) serta konsep Tema dan Rema yang dibangunkan oleh Halliday (2004) dan Halliday dan Hassan (1976), maka terdapat tiga unsur penegasan Tema yang dapat menafsir ideologi pentadbiran berintegriti, iaitu *Kerajaan Pakatan Harapan*, *Kami* dan *Pentadbiran Kerajaan Pakatan Harapan*, manakala penegasan unsur Rema pula membuktikan bahawa ideologi tersebut telah distruktur dalam bahagian Rema, iaitu sebagai maklumat baharu. Kedua-dua unsur Tema dan Rema ini telah digembleng oleh pewacana dalam usaha memperjuangkan ideologi pentadbiran berintegriti. Keupayaan pewacana memanfaatkan penegasan unsur Tema dan Rema secara tidak langsung dapat mempermosikan ideologi Pakatan Harapan kepada rakyat dengan lebih jelas dan tersusun.

Kata kunci: Tema dan Rema, manifesto, analisis wacana kritis, ideologi pentadbiran berintegriti, Pakatan Harapan.

ABSTRACT

The elements of Theme and Rheme that are applied in a discourse can be related to the social practices advocated by a particular political party. Apart from forming a textual element in a text, the elements of Theme and Rheme applied in a discourse also facilitate in explaining the ideology of the party. This research is a critical discourse analysis research which aims to interpret the social practices implied in the Pakatan Harapan manifesto discourse. The objectives of this research are to identify the elements of Theme and Rheme in the Pakatan Harapan manifesto discourse and to interpret the ideology of Pakatan Harapan through the application of the elements of Theme and Rheme based on the critical discourse analysis approach. By referring to the critical discourse analysis theory by Fairclough (1989) as well

as the Theme and Rheme concept developed by Halliday (2004) and Halliday and Hassan (1976), it is found that there are three elements of Theme affirmation that can explain the ideology of governance with integrity which are Kerajaan Pakatan Harapan, Kami and Pentadbiran Kerajaan Pakatan Harapan, while the affirmation of the Rheme element proves that the ideology has been structured in the Rheme component as new information. Both the Theme and Rheme elements have been applied by the discourse writer in an effort to advocate the ideology of governance with integrity. The ability of the discourse writer to fully utilise the elements of Theme and Rheme can indirectly promote the ideology of Pakatan Harapan to the people in a clearer and more organised way.

Keywords: Theme and Rheme, manifesto, critical discourse analysis, ideology of governance with integrity, Pakatan Harapan

PENGENALAN

Kajian tentang penegasan unsur Tema dan Rema dalam menafsir ideologi Pakatan Harapan ini mengaplikasikan pendekatan analisis wacana kritis. Pendekatan analisis wacana kritis bukan sahaja menghuraikan sifat tekstual dan amalan kewacanaan, malah turut dihubungkan secara dialektikal dengan proses atau praktis sosial yang terselindung di dalamnya (Idris Aman, 2010, p.20). Matlamat utama pendekatan analisis wacana kritis adalah untuk mendedahkan praktis sosial yang terselindung dalam wacana. Sebagai wadah sosial, wacana berfungsi untuk mendedahkan kehidupan sebenar atau dunia nyata yang dialami oleh manusia pada setiap hari. Oleh yang demikian, fokus pendekatan analisis wacana kritis secara langsung adalah berkaitan kehidupan sosial kerana di sinilah wacana dimanfaatkan dalam memahami secara kritis tentang proses atau praktis sosial. Sebagai pendukung kepada analisis wacana kritis, Fairclough (1989, p.21) telah memperkenalkan pendekatan analisis wacana kritis atau teori analisis wacana kritis tiga dimensi yang merangkumi analisis tekstual, analisis amalan wacana dan analisis praktis sosial.

Dalam analisis wacana kritis, peranan bahasa akan menjadi lebih menonjol dan relevan apabila dihubungkan dengan proses sosial (Fairclough dan Wodak yang dipetik dalam Idris Aman 2010, p.113). Antara proses sosial yang lazim berlaku dalam kehidupan bermasyarakat ialah proses memilih pemimpin. Proses pemilihan pemimpin menerusi pilihan raya merupakan amalan demokrasi yang biasa diamalkan di negara-negara yang mengamalkan sistem pemerintahan bercorak demokrasi. Dalam konteks pilihan raya di negara kita, rakyat diberi peluang untuk memilih pemimpin yang akan mewakili mereka sama ada ke Dewan Undangan Negeri mahupun ke Parlimen. Lazimnya, seseorang pemimpin yang akan bertanding dalam pilihan raya umum atau pilihan raya kecil akan mewakili parti-parti politik tertentu. Semasa kempen pilihan raya, pelbagai kaedah kempen digunakan untuk meraih undi seperti ceramah, lawatan, rapat umum serta edaran wacana manifesto dalam bentuk bertulis. Di sinilah wacana berkaitan pilihan raya dimanfaatkan sepenuhnya oleh ahli politik untuk mendapat undi daripada rakyat.

Wacana manifesto pilihan raya merupakan dokumen bertulis yang sangat penting bagi sesebuah parti politik yang akan bertanding dalam pilihan raya kerana di dalamnya terkandung pelbagai dasar, matlamat, janji dan idea yang ingin dilaksanakan sekiranya sesebuah parti itu ingin mencapai kemenangan dalam pilihan raya, malah perkara yang lebih penting dalam wacana manifesto pilihan raya juga membayangkan ideologi sesebuah parti

politik. Dalam konteks Pilihan Raya Umum (PRU) ke-14, wacana manifesto bagi parti-parti politik yang bertanding seperti Pakatan Harapan, Barisan Nasional dan Gagasan Sejahtera memainkan peranan yang sangat signifikan dalam menentukan survival parti politik masing-masing kerana melalui wacana manifestolah pelbagai idea, dasar parti dan komitmen sesebuah parti digariskan, khususnya semasa kempen pilihan raya berlangsung terutama bagi meraih perhatian, simpati dan sokongan para pengundi.

Justeru, kajian ini bertitik tolak daripada kemenangan Pakatan Harapan dalam PRU ke-14 yang telah berlangsung pada 9 Mei 2018. Walaupun terdapat pelbagai faktor yang membawa kemenangan kepada Pakatan Harapan, namun peranan dan keberkesanan sesuatu wacana tidak boleh dinafikan. Keberkesanan sesuatu wacana amat bergantung pada sejauh mana aspek-aspek bahasa digembleng atau disusun oleh pewacana. Bertitik tolak daripada kelebihan aspek wacana ini, maka keberkesanan wacana manifesto akan dirungkai dalam kajian ini terutama dari aspek bahasa. Selain itu, kajian ini juga bertujuan untuk menjelaskan masyarakat tentang kewujudan proses sosial yang terselindung dalam wacana. Hal ini demikian kerana sesuatu wacana berkemampuan serta berpotensi sebagai wadah untuk memaparkan kehidupan sosial masyarakat yang sebenar. Pendek kata, wacana bukan sekadar huraian tentang dunia bahasa, malah bermanfaat dalam analisis sosial terutama bagi memahami secara kritis proses sosial yang terkandung dalam wacana manifesto Pakatan Harapan.

Sesungguhnya, wacana manifesto pilihan raya tidak dapat dipisahkan daripada ideologi. Untuk meyakinkan pengundi tentang ideologi yang dibawa oleh sesebuah parti, maka bahasa yang dimanfaatkan oleh sesebuah parti politik perlu digembleng dengan sebaik-baiknya agar mudah difahami oleh semua lapisan masyarakat dan dalam masa yang sama dapat meyakinkan rakyat tentang idealisme yang akan dibawa oleh sesebuah parti. Pemanfaatan wacana manifesto sebagai medium penyampaian ideologi oleh parti politik adalah sangat penting agar rakyat meyakini bahawa merekalah parti yang wajar dipilih dalam pilihan raya. Oleh yang demikian, kajian ini sangat penting untuk dikongsi bersama-sama terutama sekali dalam meneliti dan menafsir ideologi sesebuah parti. Dalam menafsir ideologi, pengkaji akan memberi tumpuan terhadap penegasan unsur Tema dan Rema. Sehubungan dengan itu, terdapat dua objektif kajian ini, iaitu

- i. mengenal pasti unsur Tema dan Rema dalam wacana manifesto Pakatan Harapan.
- ii. menafsir ideologi Pakatan Harapan dengan pengemblengan unsur Tema dan Rema berdasarkan pendekatan analisis wacana kritis.

SOROTAN LITERATUR

Noriha Basir (2010, p.91-110) dalam kajian bertajuk *Kefungsian gaya bahasa pengulangan dalam Novel Al-Abrar: Satu analisis wacana* telah mengembleng aspek Tema dan Rema dalam kajiannya. Kajian ini memfokuskan fungsi gaya bahasa pengulangan yang telah dikenal pasti wujud pada aras perenggan dalam teks kajian. Penjelasan aspek Rema dan Tema digembleng dengan memanfaatkan teori yang diperkenalkan oleh Halliday (1985). Terdapat lapan unsur pengulangan telah digembleng oleh pewacana dalam menghasilkan novel ini seperti anafora, simplok, anadiplosis, paralelisme, epizeuksis, mesodiplosis, epistrofa dan epanalepsis. Kelapan-lapan unsur pengulangan tersebut telah diacu mengikut pendekatan wacana berdasarkan pengaplikasian aspek Tema dan Rema. Dapatan kajian menunjukkan bahawa pendekatan wacana menerusi Tema dan Rema bukan sahaja dapat

menjelaskan kefungsiannya gaya bahasa pengulangan sebagai unsur penegasan, malah kefungsiannya unsur tersebut dapat dilihat dengan lebih luas berdasarkan maklumat yang terdapat pada aras perenggan dalam teks kajian.

A. Danang Satria Nugraha (2017, p.15-28) dalam kajiannya yang bertajuk *Struktur Tema - Rema dalam teks berbahasa Indonesia* telah mengetengahkan struktur Tema dan Rema sebagai mesej dalam teks abstrak. Tujuan kajian ini adalah untuk meneliti struktur Tema dan Rema dalam teks abstrak berbahasa Indonesia. Dapatan kajian ini menunjukkan bahawa struktur Tema dan Rema terdiri daripada empat aspek yang dapat diklasifikasikan sebagai Tema tunggal, Tema berganda, Rema tidak berekor dan Rema berekor. Struktur Tema tunggal wujud dalam frasa dan klausa, sementara struktur Tema berganda, Rema tidak berekor, mahupun Rema berekor diwujudkan dan disesuaikan daripada pola frasa dan pola kombinasi frasa-klausa. Tiap-tiap jenis tersebut memanfaatkan elemen gramatikal sebagai media pewujudan Tema-Rema. Secara khusus, teks abstrak yang tersusun atas kalimat deklaratif memiliki pengaturan struktur Tema-Rema yang konsisten, yakni dengan memanfaatkan frasa.

Azlina Mohd Sera'ai dan Maserah Shabudin (2015, p.41-54) dalam kajian yang bertajuk *Ciri aliran tematik karangan ekspositori bahasa Sepanyol sebagai bahasa asing* turut mengetengahkan fungsi Tema dan Rema teks. Kajian ini memfokuskan aliran tematik bagi merealisasikan aliran idea penulisan karangan ekspositori. Kajian ini memanfaatkan 20 buah teks karangan ekspositori yang dihasilkan oleh 20 orang pelajar tahap lanjutan subjek bahasa Sepanyol di Pusat Bahasa, Universiti Utara Malaysia. Pergerakan aliran maklumat dalam setiap perenggan dianalisis dengan menggunakan aliran tematik McCabe (1999) dan Fries (1983). Hasil kajian memaparkan bahawa pelajar lebih gemar dan amat ketara mengamalkan aliran Tema Rencam iaitu sebanyak 76% berbanding aliran Tema yang lain iaitu aliran Tema Linear dan Tema Kekal (8%), aliran Tema Berlainan (6%) dan aliran Rema Ulangan (3%). Kajian ini memaparkan senario penguasaan aliran tematik penulisan karangan ekspositori pelajar bahasa Sepanyol sebagai bahasa asing. Secara jelasnya, penghasilan karangan ekspositori pelajar tidak mengikut norma penulisan yang sepatutnya iaitu memanfaatkan aliran Tema Linear sebagai aliran idea utamanya. Dengan erti kata lain, mereka tidak mepedulikan norma tersebut lantas bebas mengamalkan apa jua Tema yang ingin disampaikan.

Nor Hazila Mat Lazim dan Ariezal Afzan Hassan (2019, p.285-301) dalam kajian yang bertajuk *Struktur Tema dalam teks saintifik* telah mengungkap peranan Tema dalam sembilan jenis teks saintifik yang melibatkan teks sains tulen, sains sosial dan sains kemanusiaan. Kajian yang bersandarkan model IMRD yang dicadangkan oleh Swales (1990) serta pendekatan nahu Fungsional Sistemik (Halliday & Matthiessen, 2014) ini menjelaskan fungsi teks yang distrukturkan mengikut bahagian retorik serta pengetahuan terhadap fitur linguistik yang dihubungkaitkan dengan retorik pada setiap bahagian teks. Dapatan kajian ini menunjukkan bahawa ketiga-tiga disiplin teks saintifik mengutamakan Tema bertanda berbanding Tema biasa. Kajian ini turut menyimpulkan bahawa pemilihan jenis Tema berhubung rapat dengan tabii disiplin dan tabii bahagian teks saintifik. Kajian ini telah memberi penjelasan secara holistik terhadap struktur Tema dan pemahaman secara komprehensif terhadap dimensi tekstual wacana saintifik.

Muhammad Faizul Abd Hamid dan Mohd Azidan Abdul Jabar (2020, p.104-116) dalam kajian yang bertajuk *Pola susunan maklumat teks ucapan belanjawan Malaysia 2019* turut mengetengahkan fungsi Tema dan Rema dalam teks. Pemanfaatan Tema dan Rema dalam teks membolehkan ayat-ayat dalam perenggan disusun dengan baik sehingga urutan

maklumat menjadi lancar dan tidak tergantung. Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti jenis pola susunan maklumat dan menjelaskan fungsinya dalam teks ucapan Belanjawan. Penyelidikan ini merupakan kajian berbentuk deskriptif yang menggunakan kaedah kualitatif. Kerangka pemikiran pergerakan tematik (thematic progression) yang diilhamkan oleh Danes (1974) telah dijadikan pegangan sepanjang proses penyelidikan dilakukan. Berdasarkan hasil kajian, terdapat empat jenis pola susunan maklumat yang dimanfaatkan oleh pewacana iaitu, tematik linear (zig-zag), tematik Tema kekal, tematik Tema daripada hipertema dan tematik Tema daripada perincian pecahan Rema. Kolaborasi keempat-empat pola susunan maklumat menunjukkan bahawa pola-pola ini berperanan dalam mewujudkan makna teks ucapan belanjawan 2019 yang kontekstual, tersusun dan mudah diterima oleh pengguna bahasa.

METODOLOGI KAJIAN

Bahagian ini akan membincangkan metodologi kajian serta teori yang akan diaplikasikan dalam kajian ini. Pertama sekali, kaedah kajian ini menggabungkan kaedah kualitatif dengan kaedah kuantitatif. Berdasarkan kaedah kualitatif, kajian ini akan mengaplikasi pendekatan analisis teks, manakala kaedah kuantitatif mengaplikasikan pendekatan analisis statistik deskriptif, iaitu penggembengan nilai peratusan untuk mengukuhkan dapatan kajian. Menurut Sabitha Marican (2006, p.11), penyelidikan kualitatif diaplikasikan untuk mengkaji suasana atau proses serta dipersembahkan dalam bahasa harian, iaitu tidak bergantung pada nombor atau perkiraan statistik dalam memberikan penjelasan terhadap pembolehubah yang dikaji.

Menurut Priyono (2008, p.123), proses analisis data menerusi kaedah kuantitatif adalah perlu bagi menyusun dan menginterpretasikan data yang sudah diperoleh menerusi penyajian data. Menurut Priyono (2008, p.129), penyajian data (*data output*) merupakan proses pengolahan data dalam bentuk numerik atau angka serta dalam bentuk grafik atau gambar. Numerik merupakan pengolahan data dalam bentuk angka yang dijelaskan dalam bentuk jadual frekuensi dan jadual silang, manakala penyajian data dalam bentuk grafik dilihat lebih menarik (Priyono, 2008, p.129-130). Untuk tujuan kajian ini, data yang akan dianalisis akan dijelaskan menerusi numerik atau angka. Oleh yang demikian, kajian ini akan mengaplikasikan kaedah kualitatif dan kuantitatif menerusi dua metodologi iaitu:

- i. Kaedah Analisis Tekstual
- ii. Kaedah Analisis Statistik Deskriptif

Kaedah analisis tekstual bersifat deskriptif dilakukan untuk menganalisis dan menafsir proses sosial dalam manifesto pilihan raya. Teknik analisis teks merupakan teknik terpenting dalam penyelidikan kualitatif. Kaedah ini sesuai diterapkan dalam kajian ini terutama bagi menafsir proses sosial yang terdapat dalam teks manifesto Pakatan Harapan. Wacana yang dipilih ialah teks manifesto Pakatan Harapan yang diterbitkan menjelang Pilihan Raya Umum ke-14. Berikut ialah enam kaedah analisis tekstual yang dilakukan melibatkan peristiwa bahasa berikut:

- i. Perancangan kajian
- ii. Pemilihan teks kajian
- iii. Memuat turun teks kajian
- iv. Pembacaan terhadap teks kajian
- v. Pencerakinan dan pelabelan teks kajian

vi. Penganalisan data teks kajian

Memandangkan kajian bahasa dan ideologi ini mengaplikasikan pendekatan kuantitatif, maka kaedah analisis statistik deskriptif akan diaplikasikan dalam kajian ini. Hal ini demikian kerana terdapat pengiraan data berbentuk frekuensi atau jumlah kekerapan termasuk nilai peratusan dalam analisis tektual dan amalan wacana terutama bagi menafsir praktis sosial dalam wacana manifesto Pakatan Harapan.

Dari aspek teori pula, kajian ini akan mengaplikasikan teori analisis wacana kritis serta disokong dengan konsep Tema dan Rema. Dalam kajian analisis wacana kritis, teori yang dibangunkan oleh Fairclough (1989) dianggap teori yang paling sesuai bagi merungkai fenomena bahasa dan proses sosial khususnya dalam teks atau wacana. Teori yang dimajukan oleh Fairclough dikenali sebagai teori analisis wacana kritis tiga dimensi. Teori ini mula mendapat perhatian dalam kalangan pengkaji wacana bertitik tolak daripada buku yang ditulis oleh Fairclough yang bertajuk *Language and Power* (1989). Fairclough membentuk teori ini dengan menggabungkan kaedah analisis wacana berorientasikan linguistik bersama dengan pemikiran sosial dan politik. Matlamat utama analisis wacana kritis adalah untuk mendedahkan proses atau praktis sosial yang terselindung atau tumpat di sebalik wacana. Tumpat menurut Kamus Dewan Edisi Keempat (2016, p.1734) ialah penuh berisi, tidak berongga, mampat dan padu. Hal ini secara tidak langsung menunjukkan bahawa sesuatu wacana secara tersirat padat dengan praktis sosial seperti ideologi, kuasa, kepimpinan, perpaduan, identiti, solidariti, pendidikan, ekonomi dan sebagainya.

Maksud kritis ialah meneroka dan menjelaskan apa-apa yang tumpat dan terselindung dalam wacana yang mungkin tidak disedari oleh pewacana, pemeran dan pengkaji wacana. Pendukung analisis wacana kritis membuat andaian bahawa bahasa (dalam pengertian wacana) ialah sebahagian daripada kehidupan sosial. Wacana kritis secara umumnya menganalisis contoh-contoh interaksi sosial sebenar yang luas dan mengambil bentuk linguistik atau sebahagian bentuk linguistik. Pendekatan ini melihat wacana sebagai bahasa gunaan dalam pertuturan dan penulisan, iaitu sebagai bentuk praktis sosial. Usaha penafsiran praktis sosial dalam wacana manifesto Pakatan Harapan turut diperkukuh dengan aspek tektual. Sehubungan dengan itu, penafsiran ideologi Pakatan Harapan turut disokong dengan konsep tektual Tema dan Rema yang diperkenalkan oleh Halliday (2004). Menurut Halliday (2004, p.64), Tema dan Rema dapat didefinisikan sebagai,

The Theme is the element which serves as the point of departure of the message; it is that which locates and orients the clause within its context. The remainder of the message, the part in which the Theme developed, is called in Prague's school terminology the Rheme. As a message structure, therefore, a clause consists of a Theme accompanied by a Rheme; and the structure is expressed by the order – whatever is chosen as the Theme is put first.

Halliday menjelaskan bahawa Tema merupakan unsur yang berada di hadapan Rema dan menjadi titik tolak mesej. Unsur yang mengikutinya digelar oleh Prague's school sebagai Rema. Oleh itu, sebagai struktur mesej, Tema akan diikuti dengan Rema dan Tema sentiasa berada di hadapan Rema. Menurut Halliday dan Hasan (1976, p.325) dari segi struktur, sistem Tema berkaitan dengan organisasi klausa sebagai mesej dan selebihnya dikenali

sebagai Rema. Tema ialah bahagian ayat yang sudah diketahui atau sekurang-kurangnya jelas dalam situasi yang telah dimaklumkan atau dikenali maklumat lama (*given*). Tema juga ialah unsur yang berfungsi sebagai titik tolak mesej. Rema pula menurut Halliday dan Hassan (1976, p.325) ialah bahagian ayat yang mengandungi maklumat baharu atau *new*. Oleh itu, struktur ayat atau klausa kebiasaannya Tema mendahului Rema, contohnya *John's aunt left him this duckpress*. Dalam contoh ini, klausa *John's aunt* merupakan maklumat lama atau Tema, manakala klausa *left him this duckpress* merupakan maklumat baharu yang berfungsi sebagai Rema (Halliday dan Hassan, 1976, p.325). Menurut Berry (1995, p.6), Tema dan Rema boleh dikaitkan dengan mesej yang hendak disampaikan. Tema merupakan titik permulaan sesuatu mesej, manakala Rema ialah perkara yang diperkatakan tentang titik permulaan ini.

Dalam menafsir ideologi pentadbiran berintegriti, aspek nahuan melibatkan unsur sintaksis atau ayat turut penting untuk diteliti kerana aspek tersebut mempunyai kaitan dengan proses ideologi yang digembleng oleh Pakatan Harapan dalam usaha untuk menewaskan kerajaan Barisan Nasional dalam PRU ke-14. Analisis nahuan yang akan diketengahkan untuk menafsir ideologi pentadbiran berintegriti ialah aspek penegasan unsur Tema dan Rema. Unsur Tema dan Rema sangat penting untuk diketengahkan dalam kajian ini kerana keduanya-duanya menjadi dasar atau fokus dalam sesuatu tindakan. Secara umumnya, Tema berfungsi sebagai tujuan atau titik awal pesanan atau mesej, manakala Rema ialah sisa pesan (*the rest of the message*) atau mesej yang ingin disampaikan (Amrin Saragih, 2007, p.7-8).

Tema dan Rema yang terkandung dalam aspek nahuan merupakan aspek bahasa yang penting dalam menafsir ideologi dalam manifesto Pakatan Harapan kerana di sinilah mesej yang hendak disampaikan bermula dan disampaikan. Tema dan Rema merupakan klausa yang berfungsi sebagai titik tolak mesej dalam teks. Tema dapat dikenal pasti sebagai unsur yang terletak pada kedudukan pertama dalam klausa dan harus berada pada bahagian awal, manakala Rema merupakan bahagian yang mengikuti Tema. Bagi Zainal Abidin Ahmad (1962, p.265), istilah benda dan cerita yang digunakan oleh beliau merupakan teras dan tunjang dalam pembentukan ayat bahasa Melayu. Sama seperti Tema dan Rema, benda merupakan unsur yang ingin diperkatakan dan lazimnya terletak sebelum cerita, manakala cerita adalah untuk menerangkan hal benda itu (Zainal Abidin Ahmad, 1962, p.264). Sebagai klausa yang menjadi titik tolak mesej dalam teks, pengemblengan Tema dan Rema dalam wacana manifesto pilihan raya berupaya untuk mengukuhkan ideologi yang ingin disampaikan oleh Pakatan Harapan. Menurut Amrin Saragih (2007, p.120), dalam sistem semiotik bahasa, budaya merupakan unsur konteks sosial yang dapat mengatur atau menentukan Tema-Rema (maklumat lama dan baharu) yang dapat dikaitkan dengan konteks sosial budaya dan ideologi. Dengan ini, penegasan Tema dan Rema dalam wacana sangat penting untuk diketengahkan kerana kedua-duanya berperanan sebagai titik tolak mesej dalam wacana dan pemanfaatannya secara tidak langsung dapat dikaitkan dengan penyerapan ideologi sesebuah parti.

Bahan Kajian

Kajian ini akan memanfaatkan bahan bercetak, iaitu manifesto Pakatan Harapan sebagai data atau bahan kajian. Wacana manifesto yang dikenali sebagai Buku Harapan bertemakan Membina Negara dan Memenuhi Harapan ini diterbitkan pada tahun 2018 dan mempunyai

ketebalan 203 halaman. Wacana manifesto Pakatan Harapan ini diterbitkan dan dicetak secara bersama oleh Parti Keadilan Rakyat, Parti Tindakan Demokratik, Parti Pribumi Bersatu Malaysia dan Parti Amanah Negara yang beralamat di A-01-09 Merchant Square, Jalan Tropicana Selatan 1, Tropicana, 46050 Petaling Jaya, Selangor.

Kandungan manifesto Pakatan Harapan mengandungi kata pengantar, situasi negara di bawah UMNO dan Barisan Nasional, serta falsafah dan matlamat Pakatan Harapan. Di samping itu, kandungan utama bahan kajian ini mengandungi perkara-perkara penting tentang manifesto Pakatan Harapan seperti sepuluh janji seratus hari pentadbiran Pakatan Harapan dan lima teras utama. Teras satu meringankan bebanan kehidupan rakyat, Teras kedua mereformasi institusi pentadbiran dan politik, Teras ketiga merancang pertumbuhan ekonomi yang adil dan saksama, Teras keempat mengembalikan Sabah dan Sarawak berteraskan Perjanjian Malaysia 1963 dan Teras kelima tentang membina Malaysia yang inklusif, moderat dan gemilang di persada dunia. Selain itu, manifesto Pakatan Harapan ini juga mengandungi lima iltizam tambahan yang khusus untuk warga FELDA, masyarakat India, wanita, anak muda dan warga emas.

DAPATAN DAN PERBINCANGAN

Dalam menafsir ideologi pentadbiran berintegriti, aspek nahuan perlu diberi perhatian. Aspek nahuan melibatkan unsur sintaksis atau ayat turut penting untuk diteliti kerana aspek tersebut mempunyai kaitan dengan proses ideologi yang digembleng oleh Pakatan Harapan dalam usaha untuk menewaskan kerajaan Barisan Nasional dalam PRU ke-14. Analisis nahuan yang akan diketengahkan untuk menafsir ideologi pentadbiran berintegriti ialah aspek penegasan unsur Tema dan Rema. Unsur Tema dan Rema sangat penting untuk diketengahkan dalam kajian ini kerana keduanya-duanya menjadi dasar atau fokus dalam sesuatu tindakan. Secara umumnya, Tema berfungsi sebagai tujuan atau titik awal pesanan atau mesej, manakala Rema ialah sisa pesan (*the rest of the message*) atau mesej yang ingin disampaikan (Amrin Saragih, 2007, p.7-8). Berikut dibincangkan dahulu dapatan kajian tentang penegasan unsur Tema, kemudian diikuti dengan penegasan unsur Rema.

(i) Penegasan Unsur Tema

Penegasan unsur Tema yang menjadi dasar utama dalam pengembangan wacana berfungsi dalam dua keadaan. Menurut Amrin Saragih (2007, p.7) fungsi Tema yang pertama sebagai fokus, iaitu sebagai pusat tumpuan mesej akan bermula, manakala fungsi kedua Tema sebagai dasar, iaitu menjadi tumpuan untuk membangunkan gagasan baharu atau ideologi. Dengan kata lain, Tema berfungsi sebagai klausa tujuan atau titik awal pesanan akan bermula. Status Tema sebagai unsur yang penting dalam wacana adalah bertitik tolak daripada peranannya sebagai maklumat lama yang akan menjadi perhatian pendengar dan pembaca. Menurut Asmah Omar (2015, p.423), ayat aktif yang mempunyai perbuatan lazimnya memberi keutamaan kepada pelaku. Hal ini menunjukkan pelaku sebagai Tema dalam ayat aktif sangat penting untuk diberi perhatian kerana pembentukan ayat aktif yang mementingkan pelaku atau Tema. Memandangkan binaan Tema dan Rema membentuk ayat aktif, maka unsur Tema atau pelaku yang wujud dalam wacana manifesto Pakatan Harapan akan diketengahkan kerana di sinilah bermulanya mesej atau ideologi yang hendak disampaikan kepada rakyat.

Berdasarkan **Jadual 1**, terdapat tiga unsur Tema yang bertindak sebagai pelaku paling dominan dalam ideologi pentadbiran berintegriti, iaitu *Kerajaan Pakatan Harapan* sebanyak 70 kali kekerapan atau 77%, *Kami* sebanyak 18 kali kekerapan atau 18% dan *Pentadbiran Pakatan Harapan* atau *Pentadbiran kami* sebanyak 3 kali kekerapan atau 3% daripada keseluruhan unsur Tema. Keseluruhan jumlah penegasan unsur Tema berkaitan *Kerajaan Pakatan Harapan* sebanyak 70 kali kekerapan atau 77% menunjukkan betapa pentingnya unsur Tema ini untuk diberi perhatian dalam kajian ini sebagai permulaan gagasan atau ideologi dalam wacana. **Jadual 1** memaparkan tiga unsur Tema yang dapat dikaitkan dengan ideologi pentadbiran berintegriti.

Jadual 1: Jumlah dan Peratusan Penegasan Unsur Tema dalam Wacana Manifesto Pakatan Harapan

PM	Kerajaan Pakatan Harapan	Kami	Pentadbiran Kerajaan Pakatan Harapan
18	-	-	-
20	2	1	1
21	1	-	-
22	3	1	-
23	1	-	-
24	3	-	-
25	5	-	-
26	1	-	1
27	1	-	-
28	4	-	-
29	1	-	-
30	4	-	-
32	-	2	-
33	1	-	-
34	1	-	-
37	3	2	-
40	7	1	-
48	5	2	-
49	1	1	-
50	1	-	-
56	1	-	-
57	3	-	-
59	-	1	-
61	2	2	-
68	2	1	-
69	5	1	-
70	3	-	-
71	6	2	1
73	2	1	-
74	1	-	-
Jumlah	70	18	3
Peratus	77%	20%	3%
Jumlah Unsur Tema	91		

Berdasarkan **Jadual 1**, penegasan unsur Tema *Kerajaan Pakatan Harapan* paling banyak digembleng, iaitu meliputi 29 Perkara Manifesto (PM). Penegasan unsur Tema *Kerajaan Pakatan Harapan* paling banyak ditemui dalam PM40, iaitu sebanyak 7 kali kekerapan, diikuti PM71 sebanyak 6 kali kekerapan, manakala PM25 dan PM69 sebanyak 5 kali kekerapan. Penegasan unsur Tema *Kami* turut distrukturkan dalam ayat bagi mengukuhkan ideologi pentadbiran berintegriti. Terdapat sejumlah 18 kali kekerapan *Kami* sebagai Tema telah diulang dalam data wacana. Dari jumlah tersebut, PM32, PM37, PM61 dan PM71 paling banyak menggembleng unsur Tema *Kami*, iaitu masing-masing sebanyak 2 kali kekerapan. Bagi penegasan unsur Tema *Pentadbiran Kerajaan Pakatan Harapan* pula, terdapat tiga Perkara Manifesto (PM) yang telah memanfaatkan unsur ini, iaitu PM20, PM26 dan PM71.

Sebagai parti yang ingin memenangi hati rakyat, Pakatan Harapan telah memanfaatkan unsur Tema seperti *Kerajaan Pakatan Harapan*, *Kami* dan *Pentadbiran Pakatan Harapan* sebagai titik tolak mesej. Ketiga-tiga unsur Tema ini berada pada kedudukan pertama dalam klausa dan sentiasa berada pada bahagian awal. Sebagai parti yang ingin memperjuangkan pentadbiran berintegriti, *Kerajaan Pakatan Harapan*, *Kami* dan *Pentadbiran Pakatan Harapan* telah distrukturkan sebagai Tema supaya rakyat dapat mengenal pasti kelebihan unsur tersebut yang berada pada kedudukan paling awal dalam klausa dan secara tidak langsung menggambarkan permulaan mesej yang hendak disampaikan oleh Pakatan Harapan. Di sinilah penonjolan ideologi yang hendak disampaikan oleh Pakatan Harapan dapat dikesan apabila ketiga-tiga unsur Tema itu menjadi titik tolak mesej atau ideologi yang ingin disampaikan oleh Pakatan Harapan. **Jadual 2** memaparkan contoh data penegasan unsur Tema yang terdapat dalam wacana manifesto Pakatan Harapan.

Jadual 2: Penegasan Unsur Tema dalam Wacana Manifesto Pakatan Harapan

Tema	Rema
1 Kerajaan Pakatan Harapan	akan memperkenalkan semula Akta Perkhidmatan Parlimen 1963, dengan penambahbaikan dalam perkara-perkara tertentu agar akta tersebut sesuai dengan cabaran zaman moden.
2 Kerajaan Pakatan Harapan	akan membebaskan sepenuhnya Suruhanjaya Pilihanraya daripada campurtangan Perdana Menteri dan ahli-ahli politik lain dengan meletakkan Suruhanjaya Pilihanraya sepenuhnya di bawah pemantauan Parlimen.
3 Kami	akan melaksanakan sistem perakaunan akrual (<i>accrual accounting</i>) supaya perbelanjaan kerajaan diatur dengan baik.
4 Kami	akan melaksanakan sistem perakaunan akrual (<i>accrual accounting</i>) supaya perbelanjaan kerajaan diatur dengan baik.
5 Pentadbiran Pakatan Harapan	akan melipatgandakan usaha diplomatik dan mempercepatkan rundingan bilateral antara Malaysia dengan Indonesia dan Filipina agar masalah ini boleh diselesaikan dengan tuntas. akan memperkasa Wisma Putra dengan dasar luar yang bernas dan kumpulan diplomat yang cekap untuk membolehkannya mengemudi penglibatan Malaysia yang efektif dan dikagumi masyarakat antarabangsa.

Jadual 2 menyenaraikan lima contoh data yang menjelaskan kedudukan Pakatan Harapan sebagai unsur Tema, iaitu *Kerajaan Pakatan Harapan*, *Kami* dan *Pentadbiran Pakatan Harapan*. Penegasan unsur Tema dalam pembentukan ayat aktif transitif sangat penting dalam usaha Pakatan Harapan mempromosikan ideologinya kepada rakyat. Sebagai maklumat lama, rakyat semestinya mengetahui bahawa Pakatan Harapan yang dipimpin oleh Tun Dr. Mahathir merupakan parti pembangkang terbesar di negara kita yang bercita-cita untuk menewaskan kerajaan Barisan Nasional. Oleh sebab maklumat lama ini berperanan sebagai titik tolak mesej, maka penggembleran unsur ini yang begitu ketara dalam wacana manifesto Pakatan Harapan perlu dilakukan dengan kerap pada klausa awal agar rakyat dapat menyelami dan merasai kesungguhan parti tersebut untuk menewaskan kerajaan sedia ada.

Sebagai contoh, data 1 dan data 2 telah memanfaatkan *Kerajaan Pakatan Harapan* sebagai unsur Tema. Walaupun belum membentuk kerajaan persekutuan, namun pemanfaatan *Kerajaan Pakatan Harapan* sebanyak 70 kali sebagai unsur Tema sangat penting terutama untuk dikaitkan dengan ideologi pentadbiran berintegriti. Sebagai contoh, data 1 menunjukkan penegasan unsur Tema *Kerajaan Pakatan Harapan* sebagai pelaku yang akan melaksanakan janji akan memperkenalkan semula Akta Perkhidmatan Parlimen 1963, dengan penambahbaikan dalam perkara-perkara tertentu agar akta tersebut sesuai dengan cabaran zaman moden. Penegasan Tema *Kerajaan Pakatan Harapan* dalam data ini menunjukkan kesungguhan Pakatan Harapan untuk merealisasikan pentadbiran berintegriti. Hal yang sama juga dapat diteliti dalam data 2 apabila unsur Tema *Kerajaan Pakatan Harapan* dimanfaatkan dalam janji mereka untuk membebaskan sepenuhnya Suruhanjaya Pilihanraya daripada campurtangan Perdana Menteri dan ahli-ahli politik lain. Kedua-dua data yang menggembler unsur Tema *Kerajaan Pakatan Harapan* menunjukkan bahawa penegasan unsur Tema dalam wacana dapat dikaitkan dengan ideologi pentadbiran berintegriti.

Selain itu, data 3 dan data 4 menunjukkan penegasan *Kami* sebagai unsur Tema. Kedua-dua data ini memanfaatkan *Kami* bagi merujuk Pakatan Harapan. Sebagai parti yang ingin memperjuangkan ideologi pentadbiran berintegriti, pemanfaatan kata ganti nama diri pertama *Kami* bagi merujuk Pakatan Harapan juga penting untuk ditegaskan sebagai unsur Tema, yakni unsur utama yang memberi penekanan dalam ayat. Hal ini supaya rakyat dapat mengetahui ideologi yang ingin dibawa oleh Pakatan Harapan bermula di sini. Sebagai contoh dalam data 3, unsur Tema *Kami* dalam data ini adalah untuk menunjukkan kepada rakyat bahawa jika terpilih menjadi kerajaan, Pakatan Harapan selaku parti yang telah diberi tanggungjawab memimpin negara akan melaksanakan sistem perakaunan akrual supaya perbelanjaan kerajaan diatur dengan baik dan memberi manfaat kepada rakyat. Unsur penegasan Tema *Kami* dalam data 4 juga dapat dikaitkan dengan ideologi pentadbiran berintegriti. Dalam data ini, *Kami* yang merujuk Pakatan Harapan berjanji untuk merealisasikan ideologi pentadbiran berintegriti dengan iltizam Pakatan Harapan untuk melipatgandakan usaha diplomatik dan mempercepatkan rundingan bilateral antara Malaysia dengan Indonesia dan Filipina jika berjaya membentuk kerajaan. Unsur Tema *Kami* yang ditegaskan dalam data ini bertujuan agar rakyat nampak pihak manakah yang akan melaksanakan janji untuk mempercepat rundingan bilateral. Oleh yang demikian, penegasan unsur Tema sangat penting dalam perjuangan Pakatan Harapan menerapkan ideologinya.

Sementara itu, penegasan Pentadbiran Kerajaan Pakatan Harapan sebagai unsur Tema dalam data 5 juga dapat menyerlahkan ideologi pentadbiran berintegriti. Iltizam Pakatan Harapan untuk menang dalam PRU ke-14 diserlahkan menerusi penegasan *Pentadbiran Kerajaan Pakatan Harapan* yang berjanji untuk memperkasa Wisma Putra dengan dasar luar

yang bernas dan kumpulan diplomat yang cekap merupakan impian Pakatan Harapan jika berjaya menewaskan kerajaan Barisan Nasional. Usaha pemerkasaan Wisma Putra seperti yang digariskan dalam wacana manifesto Pakatan Harapan akan dilakukan oleh Pentadbiran Kerajaan Pakatan Harapan yang secara tidak langsung menunjukkan komitmen parti ini untuk membentuk pentadbiran berintegriti yang lebih baik daripada kerajaan Barisan Nasional. Tawaran sebegini yang ditegaskan menerusi penegasan unsur Tema membayangkan kesungguhan Pakatan Harapan untuk mengambil alih tampuk pemerintahan negara.

(ii) Penegasan Unsur Rema

Menurut Halliday (2004, p.64), Rema ialah unsur yang mengikuti Tema dan menjadi penanda kepada maklumat baharu. Oleh sebab Rema merupakan lanjutan daripada maklumat lama (Tema), maka adalah penting unsur Rema atau maklumat baharu diberi perhatian kerana di sinilah ideologi yang ingin disampaikan dapat diserlahkan. Hal ini menunjukkan bahawa penegasan unsur Rema sebagai klausa yang membawa maklumat baharu dalam wacana perlu diberi perhatian kerana di sinilah mesej atau ideologi dapat dikenal pasti. Menurut Halliday (2004, p.64), *we may assume that in all languages the clause has the character of a message*. Berdasarkan takrifan tersebut, jelas bahawa klausa yang wujud dalam bahasa berfungsi untuk menyampaikan mesej.

Oleh itu, unsur Rema yang terbentuk selepas Tema juga merupakan sebahagian klausa yang mengandungi struktur mesej dalam ayat. Maka dalam hal ini, sewajarnya unsur Rema diketengahkan kerana klausa ini membawa maklumat baharu. Hal ini dilihat bertepatan dengan pendapat Idris Aman (2013, p.6) yang menyatakan bahawa dalam nahu fungsional klausa memainkan peranan penting dalam membina gambaran minda tentang realiti serta memahami perkara yang berlaku di sekitar mereka. Bertitik tolak daripada pendapat kedua-dua ahli bahasa tersebut, maka penegasan unsur Rema dilihat berupaya untuk menyerlahkan ideologi Pakatan Harapan kerana klausa tersebut merupakan maklumat baharu yang diterima oleh khalayak dalam wacana. Dalam konteks kajian ini, maklumat baharu yang terdiri daripada unsur Rema merupakan klausa yang menjadi titik permulaan ideologi dalam kajian ini. Hasil penelitian terhadap wacana manifesto Pakatan Harapan, perkara-perkara yang berkait dengan ideologi pentadbiran berintegriti didapati wujud dalam binaan Rema, iaitu maklumat baharu. Menurut Halliday (2004, p.93) *the ordering of Given and New means that the Theme falls within the Given, while the New falls within the Rheme*. Berdasarkan takrifan tersebut, jelas menunjukkan bahawa maklumat lama (*Given*) dan maklumat baharu (*New*) saling berkaitan. Dalam konsep penegasan unsur Rema, Halliday (2004, p.93) turut menjelaskan bahawa maklumat baharu (*New*) yang terbina dalam unsur Rema lebih menjurus kepada orientasi pendengar (*listener-oriented*). Dalam konteks manifesto Pakatan Harapan, perkara-perkara yang ingin ditegaskan kepada rakyat khususnya berkaitan ideologi turut diserlahkan dalam unsur Rema atau maklumat baharu. Hal ini bermakna, kebanyakan perkara berkaitan ideologi pentadbiran berintegriti distrukturkan sebagai Rema atau maklumat baharu. Sebagai parti pembangkang terbesar, sudah tentu Pakatan Harapan mahu dikenali sebagai parti yang mempunyai idea dan ideologi tersendiri. Justeru, penegasan unsur Rema yang merupakan maklumat baharu boleh dikaitkan dengan iltizam Pakatan Harapan untuk menerapkan ideologi pentadbiran berintegriti. **Jadual 3** menyenaraikan contoh data yang dapat dikaitkan dengan penegasan unsur Rema yang terdapat dalam wacana manifesto Pakatan Harapan.

Jadual 3: Penegasan Unsur Rema dalam Wacana Manifesto Pakatan Harapan

Tema	Rema
6 Pakatan Harapan	berpegang dengan pandangan bahawa adalah lebih baik sekiranya jawatan Peguam Negara dan Pendakwa Raya diasingkan agar konflik kepentingan boleh dihapuskan.
7 Kerajaan Pakatan Harapan	
8 Kerajaan Pakatan Harapan	akan mengambil tindakan tegas untuk mengembalikan kepercayaan rakyat kepada perjalanan pilihan raya negara kita.
9 Kerajaan Pakatan Harapan	mahu menyaksikan lebih banyak pemimpin korporat Bumiputera yang mampu meneruskan perjuangan syarikat GLC dengan cara pembelian ekuiti oleh pihak pengurusan (management buy out). akan mendepani usaha negara-negara serantau untuk menyelesaikan konflik Rohingya di Myanmar, dan membawa konflik ini untuk penyelesaian antarabangsa dengan suara yang lebih kuat, bukan semata-mata dengan menganjurkan tunjuk perasaan palsu untuk meraih faedah politik jangka pendek.
10 Kerajaan Pakatan Harapan	juga akan membawa suara Palestin dengan lebih aktif ke peringkat OIC dan PBB agar penyelesaian muktamad dapat dicapai.

Jadual 3 menunjukkan data berkaitan maklumat baharu yang distrukturkan semula dalam bahagian Rema. Maklumat baharu (*given*) merupakan maklumat yang telah sedia diketahui oleh pendengar (Halliday, 2004, p.93). Dalam data 6 misalnya, maklumat baharu yang terdapat dalam unsur Rema dalam data ini ialah rakyat Malaysia telah sedia mengetahui bahawa jawatan Peguam Negara dan Pendakwa Raya merupakan jawatan penting dalam sistem perundangan negara. Sehubungan dengan itu, penegasan tentang kedua-dua jawatan tersebut telah dikemukakan oleh Pakatan Harapan untuk mencapai ideologinya. Dalam usaha untuk menerapkan ideologi pentadbiran berintegriti, Pakatan Harapan berjanji kepada rakyat Malaysia bahawa jika mereka berjaya memenangi PRU ke-14 dan menjadi kerajaan, mereka akan mengasingkan dua entiti penting berkaitan jawatan dalam sistem perundangan negara, iaitu pengasingan jawatan Peguam Negara dan jawatan Pendakwa Raya (lihat data 6). Penegasan unsur Rema berkaitan pengasingan dua jawatan penting ini merupakan maklumat baharu yang ingin dimaklumkan kepada rakyat Malaysia bahawa pentadbiran yang akan dibentuk oleh Pakatan Harapan adalah berteraskan ideologi pentadbiran berintegriti. Dengan pengasingan dua jawatan perundangan tersebut, Pakatan Harapan berharap konflik berkaitan kepentingan boleh dihapuskan dan rakyat akan menilai mereka sebagai pentadbiran yang berintegriti. Oleh itu, penegasan maklumat baharu untuk memisahkan Pejabat Pendakwa Raya dengan Pejabat Peguam Negara perlu dilakukan oleh Pakatan Harapan supaya rakyat percaya bahawa parti ini benar-benar ingin memperjuangkan pentadbiran berintegriti.

Usaha Pakatan Harapan untuk memperjuangkan ideologi pentadbiran berintegriti dalam bahagian Rema juga dapat diteliti menerusi data 7. Penegasan maklumat baharu yang ingin disampaikan oleh Pakatan Harapan dalam data ini adalah tentang hasrat Pakatan Harapan untuk mengambil tindakan drastik terhadap sistem pilihan raya bagi memastikan rakyat percaya terhadap perjalanan pilihan raya di negara kita. Walaupun maklumat baharu yang terdapat dalam unsur Rema ini tentang sistem pilihan raya yang sedia diketahui oleh rakyat, namun Pakatan Harapan perlu menjelaskan kepada rakyat bahawa rombakan terhadap sistem pilihan raya perlu dilakukan agar kepercayaan rakyat dapat dikembalikan terhadap badan ini. Bagi merealisasikan ideologi pentadbiran berintegriti, langkah proaktif telah diambil oleh Pakatan Harapan sebaik sahaja mengambil alih kuasa daripada kerajaan Barisan Nasional, iaitu kerajaan Pakatan Harapan telah merombak semula struktur kepimpinan Suruhanjaya Pilihanraya (SPR) agar kepercayaan rakyat terhadap ketelusan pilihan raya di

negara kita dapat dikembalikan. Dalam isu pelantikan Pengerusi SPR yang baharu misalnya, pelantikan Azhar Azizan Harun dilihat tidak selari dengan janji pilihan raya kerajaan Pakatan Harapan yang menyatakan pelantikan jawatan itu sepatutnya dilakukan melalui parlimen demi memastikan ketelusannya. Walaupun mendapat kritikan, namun SPR yang dipengerusikan Azhar Azizan Harun dilihat lebih telus dalam memastikan perjalanan pilihan raya terutama dalam beberapa siri pilihan raya kecil yang menyaksikan kekalahan calon kerajaan Pakatan Harapan kepada beberapa orang calon-calon dari Barisan Nasional.

Sementara itu, dalam data 8 antara ciri ideologi pentadbiran berintegriti yang dipentingkan oleh Pakatan Harapan dalam penegasan unsur Rema ialah pelantikan tokoh-tokoh korporat bumiputera bagi menerajui syarikat GLC. Bagi Pakatan Harapan, pentadbiran berintegriti dapat dicapai menerusi pelantikan tokoh-tokoh korporat bumiputera yang berkecualan untuk menerajui GLC dan bukan bersandarkan lantikan politik. Penegasan unsur Rema ini menunjukkan iltizam Pakatan Harapan untuk menjadi kerajaan yang berintegriti, iaitu benar-benar berkhidmat untuk rakyat dan bukannya demi kepentingan peribadi. Bagi menunjukkan kepada rakyat bahawa pentadbiran Pakatan Harapan akan menjadi kerajaan berintegriti di peringkat antarabangsa, maka parti ini turut membuat penegasan dalam unsur Rema untuk membela nasib masyarakat antarabangsa yang tertindas. Perkara manifesto berkaitan ideologi pentadbiran berintegriti di peringkat antarabangsa telah ditegaskan dalam bahagian Rema menerusi data 9. Dalam data ini, penegasan unsur Rema tentang maklumat baharu yang sedia diketahui oleh rakyat adalah tentang nasib umat Islam Rohingya. Walaupun rakyat Malaysia telah mengetahui nasib yang menimpa kaum Rohingya ini, namun menerusi data ini Pakatan Harapan ingin membuktikan kepada rakyat Malaysia bahawa mereka akan menyelesaikan konflik tersebut jika berjaya menjadi kerajaan. Penegasan unsur Rema untuk membela nasib Umat Islam Rohingya ini merupakan bentuk pentadbiran berintegriti yang akan dilaksanakan oleh Pakatan Harapan. Penegasan unsur Rema untuk melihat nasib masyarakat Islam Rohingya dibela dapat diperhatikan menerusi ketegasan Perdana Menteri Tun Dr Mahathir ketika berucap di pentas PBB dan OIC. Dalam ucapannya, Tun Dr. Mahathir telah mengkritik badan dunia itu kerana gagal membela nasib umat Islam di Rohingya, malah negara-negara kuasa besar juga dikritik kerana dikatakan gagal menekan kerajaan junta tentera Myanmar. Di peringkat serantau, ketegasan Tun Dr. Mahathir mengkritik kerajaan Myanmar juga dilakukan dalam Persidangan Kemuncak ASEAN. Hal ini membuktikan kesungguhan kerajaan Pakatan Harapan dalam mendepani usaha mencari jalan penyelesaian terhadap nasib umat Islam Rohingya .

Selain penegasan untuk membela nasib umat Islam Rohingya, nasib warga Palestin yang tertindas turut ditegaskan oleh Pakatan Harapan menerusi penegasan unsur Rema dalam data 10. Dalam data 10, penegasan unsur Rema bahawa Pakatan Harapan akan mencari penyelesaian terhadap isu Palestin jika menjadi kerajaan menunjukkan bahawa parti ini berusaha untuk menerapkan pentadbiran berintegriti dalam pentadbiran yang bakal dibentuk . Nasib warga Palestin yang tertindas di bawah rejim Israel sejak zaman-berzaman sering mendapat simpati rakyat Malaysia, malah Kerajaan Barisan Nasional yang memerintah negara turut mengambil pelbagai inisiatif untuk menyelesaikan isu ini.

Daripada penelitian dan huraian tentang penegasan unsur Rema, ternyata ideologi pentadbiran berintegriti yang menjadi satu daripada ideologi Pakatan Harapan telah distruktur dalam bahagian Rema, iaitu sebagai maklumat baharu. Walaupun maklumat baharu merupakan maklumat yang telah diketahui oleh pendengar atau pembaca, namun penjelasan maklumat baharu dalam wacana perlu diberi perhatian kerana di sinilah mesej atau ideologi sebenar yang ingin disampaikan oleh Pakatan Harapan. Oleh itu, penegasan unsur Rema yang

digembleng oleh Pakatan Harapan dilihat berupaya untuk mempertahankan ideologi yang ingin disampaikan dalam wacana manifesto Pakatan Harapan.

KESIMPULAN

Berdasarkan penelitian terhadap wacana manifesto Pakatan Harapan, pengemblengan unsur Tema dan Rema terbukti dapat dikaitkan dengan ideologi pentadbiran berintegriti. Pentadbiran berintegriti yang menjadi satu daripada ideologi Pakatan Harapan bertujuan untuk menyakinkan rakyat bahawa Pakatan Harapan ingin mewujudkan pentadbiran yang telus dan bebas daripada amalan kronisme, penyelewengan, salah guna kuasa, pecah amanah serta korupsi. Secara rumusannya, pemanfaatan unsur Tema dan Rema ini dalam wacana manifesto Pakatan Harapan secara keseluruhannya adalah untuk meyakinkan rakyat bahawa Pakatan Harapan akan menjadi kerajaan yang lebih berintegriti berbanding dengan Kerajaan Barisan Nasional.

RUJUKAN

- A. Danang Satria Nugraha. (2017) Struktur Tema- Rema dalam teks berbahasa Indonesia. *Sirok Bastra*. 5, 15-28.
- Amrin Saragih. (2007). *Fungsi tekstual dalam wacana panduan menulis Rema dan Tema*. Medan: Balai Bahasa Medan.
- Asmah Omar. (2015). *Nahu Melayu mutakhir (Edisi Kelima)*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Azlina Mohd Sera'ai & Maserah Shabudin. (2015). Ciri aliran tematik karang ekspositori bahasa Sepanyol sebagai bahasa asing. *Jurnal e-Bangi*, 10, 41-54.
- Berry, Margaret. (1995). *An Introduction to systemic linguistics 2 levels and links*. (Azizah Md. Hussain & Nor Azizah Abu Bakar, Trans). London: B.T. Batsford Ltd.
- Buku Harapan Membina Negara Memenuhi Harapan. (2018). Petaling Jaya: Parti Keadilan Rakyat, Parti Tindakan Demokratik, Parti Pribumi Bersatu Malaysia & Parti Amanah Negara.
- Fairclough, Norman. (1989). *Language and power*. Second edition, London: Longman.
- Halliday, M.A.K. (2004). *Introduction to functional grammar* (Christian, M.I.M. Matthiessen.). London and New York: Routledge Taylor & Francis Group.
- Halliday, M.A.K. & Ruqaiya Hasan. (1976). *Cohesion in English*. London: Longman.
- Idris Aman. (2010). *Analisis wacana*. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Idris Aman. (2013). "Proses" dalam ayat wacana: Representasi pengalaman dunia penutur. *Jurnal Bahasa*, 13(1), 1-6.
- Kamus Dewan Edisi Keempat. (2016). Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Muhammad Faizul Abd Hamid & Mohd Azidan Abdul Jabar (2020). Pola susunan maklumat teks ucapan belanjawan Malaysia 2019. *Jurnal e-Bangi*. 17, 104-116.
- Nor Hazila Mat Lazim dan Ariezal Afzan Hassan. (2019). Struktur Tema dalam teks saintifik, *Jurnal Bahasa*. 19, 285-301.
- Noriha Basir. (2010). Kefungsian gaya bahasa pengulangan dalam Novel Al-Abrar: Satu analisis wacana. *Jurnal Kemanusiaan*. 17, 91-110.
- Priyono. (2008). *Metode penelitian kuantitatif*. Surabaya: Zifatama Publishing.

Sabitha Marican. (2009). *Penyelidikan sains sosial pendekatan pragmatik*. Kuala Lumpur: Percetakan Naz Sdn. Bhd.

Zainal Abidin Ahmad. (1962). *Pelita bahasa Melayu penggal permulaan nahu Melayu*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

MAKLUMAT PENULIS

TENGGU SHAHROLNIZAM TENGGU YAHYA

Calon Doktor Falsafah di Jabatan Bahasa Melayu
Akademi Pengajian Melayu, Universiti Malaya
stengku@hotmail.com

DR. ROHAIDAH HARON

Pensyarah Kanan, di Jabatan Bahasa Melayu
Akademi Pengajian Melayu, Universiti Malaya
eyda1826@um.edu.my